

ΘΕΜΑ 17^ο
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΑΝΑΗΘΝΑΪΚΟΣ, 185-188)

Θαυμάζω δ' εἴ τινες τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένας μὴ νομίζουσιν αἰσχίους εἶναι καὶ πλειόνων ὄνειδῶν μεστὰς ἢ τὰς ἥττας τὰς ἄνευ κακίας συμβαινούσας, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι μεγάλαι δυνάμεις, πονηραὶ δὲ, πολλάκις γίνονται κρείττους ἀνδρῶν σπουδαίων καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αἴρου-
 5 μένων. Οὕς πολὺ ἂν δικαιότερον ἐπαινοῖμεν ἢ τοὺς περὶ τῶν ἀλλοτρῶν ἐτοιμῶς ἀποθνήσκειν ἐθέλοντας καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὁμοίους ὄντας· ταῦτα μὲν γάρ ἐστιν ἔργα πονηρῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ τοὺς χρηστοὺς ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τῶν ἀδικεῖν βουλομένων θεῶν ἂν τις ἀμέλειαν εἶναι φήσειεν. Ἔχοιμι δ' ἂν τῷ λόγῳ τούτῳ χρήσασθαι καὶ περὶ τῆς συμφορᾶς τῆς Σπαρτιάταις ἐν Θερμοπύλαις
 10 γενομένης, ἣν ἅπαντες ὅσοι περ ἀκηκόασιν ἐπαινοῦσι καὶ θαυμάζουσι μᾶλλον ἢ τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς κρατησάσας μὲν τῶν ἐναντίων, πρὸς οὓς δ' οὐκ ἐχρῆν γεγενημένας· ἄς εὐλογεῖν τινες τολμῶσι, κακῶς εἰδότες ὡς οὐδὲν οὔθ' ὅσιον οὔτε καλόν ἐστιν τῶν μὴ μετὰ δικαιοσύνης καὶ λεγομένων καὶ πραττομένων.

ΣΧΟΛΙΑ

1 εἴ τινες... μὴ νομίζουσιν: μετὰ ἀπό το ρ. 'θαυμάζω' ἡ πρόταση με 'εἰ' εἶναι μόνο φαινομενικά υποθετική, στην ουσία εἶναι αιτιολογική με την σημασία του 'απορώ που...'. **τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας:** υποκείμενα στο 'εἶναι'.

2 αἰσχίους...καὶ...μεστὰς: κατηγορούμενα στο 'εἶναι'. **εἶναι:** αντικ. στο ρ. **πλειόνων ὄνειδῶν:** το ουσι-αστικό συντάσσεται με το 'μεστὰς' ὡς γενική διαιρετική, και το επίθετο εἶναι επιθ. προσδ. **ἢ τὰς ἥττας:** β' ὅρος συγκρίσεως, υποκ. στο ενν. 'εἶναι'.

3 καὶ ταῦτ': 'και κυρίως', 'και μάλιστα', το 'ταῦτα' εἶναι αιτιατική, ὄχι ὅμως αντικείμενο στην μτχ., αλλά ὡς επίρρημα που δηλώνει βεβαίωση. Αντικ. στην μτχ. εἶναι ἡ ειδική πρόταση που ακολουθεῖ. **εἰδότες:** συνημμένη εναντιωματική μτχ.

4 κρείττους: κατηγορούμενο, ἀντί για 'κρείττονες'. **ἀνδρῶν:** γενική συγκριτική, β' ὅρος συγκρίσεως. **σπουδαίων καὶ... αἴρουμένων:** δυο επιθετικοὶ προσδιορισμοὶ στο 'ἀνδρῶν'. **κινδυνεύειν:** αντικείμενο στο 'αἴρουμένων'.

5 Οὕς πολὺ ἂν...ἐπαινοῖμεν: ὅταν μια πρόταση ξεκινά με αναφορική αντωνυμία και ἔως το τέλος της περιόδου δεν ἀπαντά ἄλλη κύρια πρόταση, τότε ἡ αναφορική λογίζεται κύρια και το αναφορικό ὡς δεικτική αντωνυμία.

ἢ τοὺς... ἐθέλοντας καὶ... ὄντας: δυο ἑναρθρες μετοχές ως ουσιαστικά που συνιστούν τον β' ὄρο συγκρίσεως, αντικείμενα στο ενν. 'ἐπαινοῖμεν'.

6 ἀποθνήσκειν: αντικείμενο στο 'ἐθέλοντας'. **τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν:** το ἑναρθρο ουσιαστικό συντάσσεται με το επίθετο 'ὁμοίους' ως δοτική αντικειμενική, ενώ το ενδιαμέσο επίθετο είναι επιθ. προσδιορισμός.

7 πονηρῶν ἀνθρώπων: η γενική του ουσιαστικού συντάσσεται με το 'ἔργα' ως γενική του δημιουργού και το επίθετο είναι επιθ. προσδ. **τὸ δὲ...ἀγωνίζεσθαι:** ἑναρθρο απαρέμφατο, αιτιατική πτώση, υποκείμενο στο 'εἶναι'. **τοὺς χρηστοὺς:** υποκείμενο στο 'ἀγωνίζεσθαι'. **χειρὸν:** 'χειρότερα'.

8 τῶν...βουλομένων: ἑναρθρη μετοχή ως ουσιαστικό, συντασσόμενη με το 'χειρὸν' ως γενική συγκριτική.

ἀδικεῖν: αντικείμενο στην μετοχή. **θεῶν:** συντάσσεται με το 'ἀμέλειαν' ως γενική υποκειμενική.

ἀμέλειαν: κατηγορούμενο στο 'εἶναι'. **εἶναι:** αντικ. στο ρ. **Ἔχοιμι δ' ἂν τῷ λόγῳ τούτῳ χρήσασθαι:** 'Πιθανόν να μπορέσω να χρησιμοποιήσω αυτήν εδώ την ομιλία μου και ὅσον αφορά...', το ρ. βρίσκεται σε δυνητική ευκτική που σημαίνει το 'πιθάνο', το 'ενδεχόμενο' για το παρόν ή μέλλον. Ὅμως το ρ. 'ἔχω+απαρέμφατο' πάντοτε ἔχει την σημασία του 'μπορώ να κάνω κάτι'. Ἄρα εδώ ἔχουμε μία 'πιθανότητα' μια 'ικανότητα'.

9 τῷ λόγῳ τούτῳ χρήσασθαι: η δοτική του ουσιαστικού είναι αντικ. στο απαρέμφατο, η ενδιαμέση αντωνυμία είναι επιθ. προσδιορισμός, και το απαρέμφατο είναι αντικείμενο στο ρ. **τῆς...γενομένης:** ἑναρθρη μτχ. ως παράθεση στο 'συμφορᾶς'.

Σπαρτιάταις: δοτική αντιχαριστική.

10 ἦν ἅπαντες ὅσοι περ..., ἐπαινοῦσι καὶ θαυμάζουσι: με το 'ἦν' εισάγονται δυο αναφορικές προτάσεις επιθετικές. Το 'ἦν' είναι αντικείμενο και στα δυο ρήματα. Υποκείμενο και των δυο είναι η επίσης αναφορική πρόταση 'ὅσοι περ ἀκηκόασιν', και το 'ἅπαντες' είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός.

11 τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας: β' ὄρος συγκρίσεως. Και οι δυο αιτιατικές είναι επίσης αντικ. στα ενν. ρήματα 'ἐπαινοῦσι ~ θαυμάζουσι'. **τὰς κρατήσασας:** ἑναρθρη μτχ. ως παράθεση στο προηγούμενο ουσιαστικό.

τῶν ἐναντίων: γενική ως αντικείμενο στην προηγ. μτχ. **πρὸς οὓς δ' οὐκ ἔχρηην:** αναφορική πρόταση.

12 γεγενημένος: συνημμένη μτχ. από το υποκείμενο του ενν. απαρεμφάτου 'εἶναι' το 'μάχας ~ νίκας'. **ἄς εὐλογεῖν τινες τολμῶσι:** κύρια πρόταση, επειδή ἕως το τέλος της περιόδου δεν υπάρχει ἄλλη κύρια πρόταση.

ἄς: αντικείμενο στο 'εὐλογεῖν', με το 'ἄς' ενν. 'τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας'. **εἰδότες:** αιτιολογική συνημμ. μτχ., 'κακῶς οἶδα τι = δεν γνωρίζω καλά κάτι'. **ὡς οὐδὲν..:** ειδική πρόταση, αντικ. στην μτχ. 'επειδή δεν γνωρίζουν καλά ὅτι...' **οὐδὲν:** υποκ. στο ρ. **ὅσιον οὔτε καλόν:**κατηγορούμενα.

13 τῶν...λεγομένων καὶ πραττομένων: δυο ἑναρθρες μετοχές ως ουσιαστικά συντασσόμενες με το 'οὐδὲν' ως γενικές διαιρετικές.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Απορώ λοιπόν που κάποιοι τις μάχες εκείνες και τις νίκες οι οποίες γίνονται αντίθετα με την δικαιοσύνη, δεν τις θεωρούν χειρότερες και γεματές από απέραντες λύπες, αντί τις ήττες οι οποίες συμβαίνουν χωρίς δειλία, και μάλιστα παρά το γεγονός ότι γνωρίζουν καλά ότι ισχυρότατες στρατιωτικές δυνάμεις, που όμως έχουν κακό σκοπό, πολλές φορές γίνονται ανώτερες από από άνδρες σημαντικούς και οι οποίοι έχουν επιλέξει να βάλουν την ζωή τους σε κίνδυνο χάρη της πατρίδας τους. Αυτούς είναι δυνατόν να τους επαινούμε πολύ πιο δίκαια, παρά εκείνους που θέλουν πρόθυμα να σκοτωθούν για ξένες υποθέσεις, και οι οποίοι μοιάζουν με μισθοφορικά στρατεύματα. Αυτά λοιπόν είναι έργα των ανθρώπων εκείνων που είναι κακοί, ενώ το ότι μάχονται οι ενάρετοι άνθρωποι ορισμένες φορές χειρότερα από εκείνους που θέλουν να αδικούν, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι οφείλεται στην αδιαφορία των θεών. Πιθανόν να μπορέσω να χρησιμοποιήσω αυτήν εδώ την ομιλία μου και όσον αφορά την συμφορά των Σπαρτιατών που συνέβη στις Θερμοπύλες, την οποίαν όλοι όσοι την έχουν πληροφορηθεί, την επαινούν και την θαυμάζουν περισσότερο, παρά τις μάχες και τις νίκες οι οποίες κατέβαλαν τους εχθρούς τους, απέναντι στους οποίους δεν υπήρχε ανάγκη να είχαν γίνει. Αυτές ακριβώς κάποιοι τολμούν να τις επευφυμούν, διότι δεν γνωρίζουν καλά ότι κάναμε πράγμα από αυτά που λέγονται ή γίνονται χωρίς την δικαιοσύνη, δεν είναι ούτε σύμφωνο με τους θεϊκούς κανόνες ούτε όμως και ωραίο.